

Kunskapsgymnasiet
Källvindsgatan 5
602 40 Norrköping

2010-11-04
1 (7)
Dnr 40-2010:1148

Kunskapsskolan i Sverige AB
Box 92146
120 08 Stockholm

Kvalitetsgranskning av betygssättning i Kunskapsgymnasiet i Norrköping

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har granskat betygssättningen i historia A, kemi A och svenska B på Kunskapsgymnasiet i Norrköping.

Skolinspektionen bedömer att skolan uppfyller de krav som ställs på verksamheten gällande det granskade området. De uppgifter/aktiviteter eleverna förväntas genomföra och som ger underlag för bedömningen av elevernas kunskaper är relaterade till kursplanernas mål och betygskriterier. Lärarna sammanfattar och värderar olika underlag och bedömningar systematiskt vid betygssättningen. I motiveringen till beslutet beskrivs de styrkor i verksamheten som iakttagits. Skolinspektionen lämnar ärendet utan ytterligare åtgärd.

Ansvar för betygssättning

Läraren är den som sätter betyget på avslutad kurs. Läraren kan diskutera med andra lärare, men den lärare som ansvarar för undervisningen vid betygssättningsstillfället är också den som ska sätta betyget. Betygssättning är myndighetsutövning och har rättsverkningar för den enskilda eleven.

Rektor har ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Det innebär att rektor ansvarar för att lärare har, eller genom kompetensutveckling får, erforderliga kunskaper om kursplaner, betygskriterier och övriga författningar och föreskrifter för att kunna sätta betyg på ett rättssäkert och likvärdigt sätt.

Huvudmannen har ett övergripande ansvar för verksamheten. Huvudmannen ansvarar för att rektor och lärare har nödvändiga kunskaper och insikter i de föreskrifter som gäller, och att dessa tillämpas.

Skolinspektionens granskning av betygssättningen i Kunskapsgymnasiet i Norrköping

Bakgrund

Skolinspektionen genomför under hösten 2010 en kvalitetsgranskning av betygssättningen i trettiofem gymnasieskolor. Granskningen av Kunskapsgymnasiet i Norrköping ingår i detta projekt. Övergripande iakttagelser och slutsatser inom området

kommer att redovisas i Skolinspektionens kvalitetsgranskningsrapport "Betygssättningen i gymnasieskolan II".

Projektet är ett fortsättningsprojekt och utgår till delar från det föregående projektet "Betygssättning i gymnasieskolan" som granskade om betygssättningen på trettio skolor motsvarade målen i kursplanerna och vilka system skolorna hade för en likvärdig betygssättning.

Övergripande information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

Syfte

Projektets syfte är att granska om rätt betyg sätts i gymnasieskolan. Projektet granskar förutsättningarna för detta genom att studera vilka underlag lärare använder för att bedöma och betygsätta elevernas kunskaper i relation till kursplanernas mål och betygsgränser samt om lärare sammanfattar och värderar olika underlag systematiskt i betygssättningen.

Fokus för denna granskning är betygssättningen i kurserna historia A, kemi A och svenska B. Kvalitetsgranskningen tar sin utgångspunkt i två övergripande frågeställningar, 1.) *är uppgifter/aktiviteter¹ som lärare använder i undervisningen och som ger underlag för bedömning av elevernas kunskaper relaterade till kursplanernas mål och betygsgränser? och 2.) sammanfattar och värderar lärare olika underlag och bedömningar systematiskt² vid betygssättningen?*

Tillvägagångssätt

De brister Skolinspektionen identifierar avseende de granskade aspekterna kommuniceras till de granskade skolorna. Men även goda exempel belyses genom att granskningen uppmärksammar gymnasieskolor som bättre än andra lyckas genomföra betygssättningen på ett ändamålsenligt sätt.

De metoder och material som utgör underlaget till beslutet är dokumentanalyser och intervjuer med skolledning, lärare och elever. Dokumenten utgörs av underlag för bedömningar från Kunskapsgymnasiet i Norrköping som ett urval av lärare i de aktuella kurserna använt i betygssättningen och som skickats in till Skolinspektionen inför besöket. Skolinspektionen besökte Kunskapsgymnasiet i Norrköping den 23 t.o.m. 24 september 2010.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag (SFS 1985:1100) ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. För elever som har påbör-

¹ Med uppgifter/aktiviteter menas de moment som elever genomför för att visa sina kunskaper inom ramen för de kurser de läser. Det kan exempelvis vara prov, muntliga uppgifter, litteraturredovisningar eller egna arbeten som genomförs med mer eller mindre lärarhjälp enskilt eller i grupp.

² Med systematiskt menas att sammanvägningen inte är slumpvis eller varierar mellan elever. Sammanvägningen görs likadant för alla elever, dvs. på ett likvärdigt sätt. Sammanvägningen överensstämmer dessutom med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygsgränser i gymnasieskolan.

jat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens granskning.

Den juridiska grunden för Skolinspektionens bedömningar av betygssättningen i Kunskapsgymnasiet i Norrköping utgörs av: 1 kap. 2 § 1985 års skollag, 9 kap. 8 § 1985 års skollag i dess lydelse före den 1 mars 2010, 7 kap. 4 § gymnasieförordningen (SFS 1992:394), 2 kap. 9 § förordningen (SFS 1996:1206) om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet, 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (SKOLFS 1994:2) nedan kallad Lpf 94, 2.5 Bedömning och betyg, Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2000:134) om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan och de delar av kursplanerna för historia A, kemi A och svenska B som rör betygssättning.

Företrädare för skolan har beretts möjlighet att ge synpunkter på sakinnehållet som ligger till grund för kvalitetsgranskningens beslut.

Beskrivning av skolan

Kunskapsgymnasiet i Norrköping, som startades år 2001, är en fristående skola som drivs av Kunskapsskolan i Sverige AB (Org.nr.556566-1815). Skolan är centralt belägen i Norrköping och har cirka 367 elever på naturvetenskapsprogrammet, inriktning naturvetenskap eller matematik och datavetenskap, samt samhällsvetenskapsprogrammet, inriktning samhällsvetenskap eller ekonomi.

Skolledningen består av en skolchef på heltidstjänst samt en biträdande skolchef på halvtidstjänst.

Kunskapsgymnasiets arbetssätt bygger på att eleverna sätter upp personliga studiemål som fungerar som utgångspunkt vid den personliga handledningen som eleverna har varje vecka. På webbportalen Kunskapsporten, som är gemensam för alla Kunskaps-skolor, finns bland annat kursmål och betygskriterier alltid tillgängliga för eleverna. Där finns även elevdokumentationssystemet (EDS) med elevernas kontinuerliga resultat med kommentarer om hur eleverna ligger till i förhållande till målen. Kunskapsgymnasiet i Norrköping följer Lpf 94.

Motivering till beslutet

Lärares underlag för bedömning och betygssättning.

Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de kunskapsmål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs och som definieras som betygskriterier. Dessa mål och betygskriterier ska ligga till grund för elevernas betyg. Se vidare i bilagan. Under det här frågeområdet har tre aspekter granskats: 1.) ger de uppgifter/aktiviteter som elever förväntas genomföra under kursen och som ligger till grund för bedömning och betygssättning elever möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier, 2.) ställer lärare krav som helt saknar stöd i kursplanens mål och betygskriterier och 3.) överensstämmer de kunskapskrav som lärare ställer för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna.

Ges eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier?

Skolinspektionen bedömer att lärare i historia A, kemi A och svenska B har gett eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av respektive kursplans mål och betygskriterier.

Utifrån dokumentanalyser och intervjuer med lärare och elever framkommer att elever i historia A, kemi A samt svenska B, genom ett brett och varierat utbud av uppgifter/aktiviteter, erbjudits möjligheter att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av respektive kursplans mål och betygskriterier. Av intervjuer med lärare och elever framkommer att Kunskapsgymnasiets arbetssätt, som bygger på tydlig formulering av mål, leder till en medvetenhet om kursernas mål och betygskriterier hos både lärare och elever. Lärarna i de granskade kurserna beskriver i intervjuer olika sätt att säkerställa att alla mål nås samt hur eleverna genom olika uppgifter/aktiviteter ges möjlighet att visa kunskaper relaterade till alla betygskriterier.

I historia A har elever bland annat i en källkritisk uppgift getts möjlighet att formulera historiska problem och frågeställningar samt resonera, reflektera och dra slutsatser utifrån bedömningar av källor. Vidare har eleverna i ett skriftligt prov bland annat getts möjlighet att visa upp förmågan att använda epokbegrepp, visa på olika krafter som styr den historiska processen, ge bakgrund och sammanhang, göra jämförelser mellan olika kulturer samt klarlägga förutsättningar och drivkrafter.

I kemi A framkommer av intervjuer med lärare och elever en mycket tydlig progression där eleverna getts möjligheter att visa kunskaper relaterade till kursplanens mål och betygskriterier. Eleverna har bland annat i ett skriftligt prov redovisat kunskaper om stökiometriska resonemang, använt begreppet reduktion samt visat kunskap om syrabas. Eleverna har vidare utfört laborationer enligt instruktioner, bearbetat erhållna resultat utifrån hypoteser samt bidragit med egna reflektioner. Mot slutet av kursen ges eleverna möjlighet att visa förmåga att integrera sina kunskaper för att förklara fenomen i omvärlden.

I svenska B har elever bland annat i en jämförande litteraturanlys getts möjlighet att använda litterära begrepp i korrekta sammanhang samt analysera och tolka litterära texter i förhållande till den miljö och det samhälle där de har uppstått. Eleverna har även redogjort för huvuddragen i utvecklingen av svenska språket, påvisat likheter och skillnader mellan de nordiska språken, visat upp förmåga att sammanställa material ur olika informationskällor, planera en skriftlig framställning samt analysera och bedöma argumentationen i olika slags texter.

Ställs andra krav för betyg som inte framgår av kursplanens mål och betygskriterier?

Skolinspektionen bedömer att lärare i historia A, kemi A och svenska B inte ställer andra krav för betyg än de som framgår av respektive kursplans mål och betygskriterier.

I varken dokumentanalyser eller intervjuer med lärare och elever framkommer någon information som indikerar att lärare ställer andra krav för betyg än vad som framgår av kursplanernas mål och betygskriterier. Skolinspektionen bedömer därmed att lärarna inte har tagit hänsyn till ovidkommande underlag.

Överensstämmer de kunskapskrav som ställs för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna?

Skolinspektionen bedömer att de kunskapskrav som lärare i historia A, kemi A och svenska B ställer för olika betyg överensstämmer med respektive kursplans betygskriterier för de olika betygsnivåerna.

I varken dokumentanalyser eller intervjuer med lärare och elever framkommer någon annan information än att kraven för de olika betygsnivåerna i historia A, kemi A och svenska B speglar de kunskaper och förmågor som framgår av respektive kursplans betygskriterier. I intervjuer beskriver lärarna att lärare som undervisar i samma kurs har ett systematiskt samarbete där de tillsammans tolkar och konkretiserar kursplanernas mål och betygskriterier i de aktiviteter/uppgifter som bedöms och betygssätts. Detta för att kunskapskraven för de olika betygsnivåerna i en kurs ska vara desamma för alla elever, samt att betygssättningen ska vara likvärdig mellan lärare som undervisar i samma kurs på skolan. På Kunskaps gymnasiets webbplats, den så kallade Kunskapsporten, finns kursmål och betygskriterier alltid tillgängligt för eleverna. I elevdokumentsystemet (EDS) kommenteras elevernas resultat på olika aktiviteter och uppgifter utifrån konkreta kunskapskrav.

Lärares sammanfattningar och värderingar av olika underlag.

Läraren ska vid betygssättningen använda all tillgänglig information, göra en allsidig bedömning och beakta även sådana kunskaper som eleven tillägnat sig utanför undervisningen. För betyget G ska en elev ha kunskaper för samtliga betygskriterier för G, medan för betygen VG och MVG kan väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier väga upp brister i ett eller ett par andra betygskriterier. Betygsättningen ska vara likvärdig. Se vidare i bilagan. Under det här frågeområdet har granskats huruvida lärare vid betygssättningen sammanfattar och värderar olika underlag på ett likvärdigt sätt samt om detta görs i enlighet med föreskrifter om hur betygskriterierna ska tillämpas vid betygssättningen.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag på ett likvärdigt sätt vid betygssättningen?

Skolinspektionen bedömer att betyg i historia A, kemi A och svenska B sätts utifrån en likvärdig, allsidig, saklig och personneutral sammanfattande värdering.

Av granskningen framkommer inget annat än att lärare i historia A, kemi A och svenska B vid sin betygssättning sammanfattar och värderar den information om elevernas kunskaper och förmågor som läraren har haft tillgång till på ett allsidigt, sakligt, personneutralt och likvärdigt sätt. Eleverna har haft möjlighet att visa sina kunskaper genom ett varierat och brett urval av underlag, till exempel inlämningsuppgifter, resultat på prov och laborationer. Vid intervjuer med lärare i granskade kurser betonas vikten av en helhetsbedömning av elevernas kunskaper vilket bekräftas i intervjuer med elever. I elevdokumentsystemet (EDS) värderas och kommenteras elevernas resultat på olika aktiviteter och uppgifter på ett likvärdigt sätt kontinuerligt under kursens gång. I de fall läraren uppfattar sammanvägningen som svår ges eleverna, inom kursens tidsram, ytterligare möjlighet att visa sina kunskaper och läraren gör en förnyad analys av elevens resultat.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan?

Skolinspektionen bedömer att lärare i historia A, kemi A och svenska B sammanfattar och värderar olika underlag på ett sätt som överensstämmer med Skolverkets föreskrifter om tillämpning av betygskriterier i gymnasieskolan.

Om inga särskilda skäl till undantag föreligger sätter lärare i historia A, kemi A och svenska B betyget Godkänt (G) på elever som uppfyller kursplanens samtliga betygskriterier för betygsnivån G. Lärarna ger i intervjuer även exempel på sammanvägningar som överensstämmer med föreskrifterna om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan för betygsnivåerna Väl godkänt (VG) och Mycket väl godkänt (MVG), att väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier kan väga upp brister i ett eller ett par andra betygskriterier.

I ärendets slutliga handläggning har utredare Marie-Louise Hultman deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Ansvarig enhetschef

Helena Boëthius
Utredare/Föredragande

Bilaga

Författningsstöd och bedömningskriterier

Författningsstöd och bedömningskriterier

Skolinspektionens granskning av betygssättning i gymnasieskolan (II)

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag (SFS 1985:1100) ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag under dessa perioder är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning.

De bedömningspunkter som ingår i granskningen bedöms med utgångspunkt i följande:

Är uppgifter/aktiviteter³ som lärare använder i undervisningen och som ger underlag för bedömning av elevernas kunskaper relaterade till kursplanernas mål och betygskriterier?

- Ges eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier?
- Ställs andra krav för betyg som inte framgår av kursplanens mål och betygskriterier?
- Överensstämmer de kunskapskrav som ställs för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna?

2 kap. 9 § förordningen (SFS 1996:1206) om fristående skolor och viss enskild verksamhet anger att elever i fristående gymnasieskolor ska få betyg eller bevis över utbildningen enligt bestämmelserna i 7 kap. 1-13 §§ gymnasieförordningen (SFS 1992:394). I 7 kap. 4 § gymnasieförordningen står "Det skall finnas betygskriterier för alla kurser som får förekomma i gymnasieskolan /.../ Vid betygssättningen skall läraren använda dessa betygskriterier.

Enligt 9 kap. 8 § 1985 års skollag i dess lydelse före den 1 mars 2010 ska en fristående skola lämna utbildning som ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan ska förmedla på nationella eller specialutformade program. I 1994 års läroplan för de frivilliga skolorna (SKOLF 1994:2) nedan kallad Lpf 94, 2.5 Bedömning och betyg, står att betyg uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de kunskapsmål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs och som definieras som betygskriterier.

Bedömningen i dessa avsnitt grundar sig på att de uppgifter/aktiviteter som elever förväntas genomföra och som ger underlag för bedömning och betygssättning relaterar till kursplanens mål och betygskriterier och inget därutöver. Bedömningen grundar sig

³ Med uppgifter/aktiviteter menas de moment som elever genomför för att visa sina kunskaper inom ramen för de kurser de läser. Det kan exempelvis vara prov, muntliga uppgifter, litteraturredovisningar eller egna arbeten som genomförs med mer eller mindre lärarhjälp enskilt eller i grupp.

också på om de kunskapskrav som ställs på enskilda elever överensstämmer med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna. Det innebär att kunskapskraven för en viss betygsnivå inte påtagligt avviker från betygskriterierna för just den betygsnivån.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag och bedömningar systematiskt⁴ vid betygssättningen?

- Sammanfattar och värderar lärare olika underlag på ett likvärdigt sätt vid betygssättningen?
- Sammanfattar och värderar lärare olika underlag i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan?

Enligt 9 kap. 8 § 1985 års skollag i dess lydelse före den 1 mars 2010 ska en fristående skola lämna utbildning som ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan ska förmedla på nationella eller specialutformade program. 1 kap. 2§ första stycket i skollagen anger att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig. Enligt Lpf 94, 2.5, Bedömning och betyg, ska läraren vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen, beakta även sådana kunskaper som en elev tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen samt göra en allsidig bedömning av kunskaperna och därvid beakta hela kursen.

2 kap. 9 § förordning om fristående skolor och viss enskild verksamhet anger att elever i fristående gymnasieskolor ska få betyg eller bevis över utbildningen enligt bestämmelserna i 7 kap. 1-13 §§ gymnasieförordningen. I 7 kap. 4§ gymnasieförordningen står att Statens skolverk får meddela föreskrifter om betygskriterier för andra kurser än lokala kurser och för projektarbete. Enligt Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2000:134) om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan ska en elev ha kunskaper för samtliga betygskriterier för Godkänt (G) för att få det betyget. För betygen Väl godkänt (VG) och Mycket väl godkänt (MVG) kan väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier väga upp brister i ett eller ett par andra betygskriterier. För samtliga betygsnivåer gäller att läraren kan bortse från enstaka betygskriterier om särskilda skäl föreligger.

Bedömningen i dessa avsnitt grundar sig på om lärares sammanfattande värderingar är likvärdiga, att tillgänglig information utnyttjas och sammanvägningen till ett betyg är allsidig, saklig och personneutral. Det innebär att sammanvägningen inte är slumpvis och/eller varierar mellan elever på oklara grunder. Bedömningen avser också huruvida lärare sammanfattar och värderar olika underlag vid betygssättningen i enlighet med

⁴ Med systematiskt menas att sammanvägningen inte är slumpvis eller varierar mellan elever. Sammanvägningen görs likadant för alla elever, dvs. på ett likvärdigt sätt. Sammanvägningen överensstämmer dessutom med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan.

Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan. Det innebär att undantag endast görs vid enstaka fall och motiveras av särskilda skäl.